

Південна фундація педагогіки

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ: НАУКА,
ОСВІТА, ІННОВАЦІЇ»**

23-24 грудня 2011

ОДЕСА

УДК 37.0+159.9
ББК 74+88

Педагогіка і психологія: наука, освіта, інновації. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна 23 – 24 грудня 2011 року). Одеса, ГО «Південна фундація педагогіки», 2011. - с. 64.

УДК 37.0+159.9
ББК 74+88

«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ: НАУКА, ОСВІТА, ІННОВАЦІЇ»

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ.....	7
Скотна Н. В., Стець В. І.....	7
КАТЕГОРІЯ «ПСИХОЛОГІЧНОГО ЧАСУ» В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Зарицька О. М.	9
ТИПИ І УРОВНІ ДЕФОРМАЦІЇ ЛИЧНОСТІ УЧИТЕЛЯ	
Боровцова М. С.	11
ГЕНДЕРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ	
Онуфрієва Л. А.	13
ВПЛИВ КРИЗИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ НА РОЗГОРТАННЯ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	
СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ	16
Левицкая О. И	16
ХАРАКТЕРОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ	
СЕКЦІЯ 3. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ	19
Касінова М. В.....	19
СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
Мачушник О. Л.....	21
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	
Мельник А. П.	22
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	
Поліщук В. М.....	24
СИМПТОМОКОМПЛЕКСИ ВІКОВОЇ НОРМАТИВНОЇ КРИЗИ "ВХОДЖЕННЯ У ДОРОСЛІСТЬ"	
СЕКЦІЯ 4. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	27
Алексеева О. Б., Казак І.....	27
К ВОПРОСУ О РАЗВИТИИ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ В ПРОЦЕССЕ ИНТЕГРИРОВАННОГО КУРСА ОБУЧЕНИЯ СТРАНОВЕДЕНИЮ	
Ніколайчук Н. М.....	29
КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	
Яценко В. В.	31
ЕМОЦІЙНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО ВИХОВАТЕЛЯ	

СЕКЦІЯ 5. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	34
Карловас О. А.	34
ЕСТЕТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК УМОВА ПОСИЛЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ПОЧАТКУ В ЛЮДИНІ	
Казьмерчук А. В.	35
ОСНОВНІ СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МЕНЕДЖЕРА ТУРИЗМУ	
Комар І. В.	37
ПІДГОТОВКА МОЛОДІ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ ТА СВІДОМОГО БАТЬКІВСТВА У ДІЯЛЬНОСТІ УГКЦ	
Крамаренко А. М.	39
ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	
Шандрук С. І.	41
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ У США	
Фабро І. М.	43
ІДЕЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ А. С. МАКАРЕНКА	
СЕКЦІЯ 6. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ	46
Любченко О. В.	46
ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ	
Марковська О. Є.	48
ВИЗНАЧЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ І ПРАКТИКИ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ МАШИНОБУДІВНОГО ПРОФІЛЮ	
СЕКЦІЯ 7. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ	51
Михайленко Н. А.	51
ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ У СТАНОВЛЕННІ ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	
Сабат Н. В., Бойко Г. В.	53
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Зотова А. А.	55
РОЛЬ ТХЭКВОНДО В РАЗВИТТІ КООРДИНАЦІЙНИХ УМЕНИЙ У ДІТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
СЕКЦІЯ 8. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ	58
Алімасова Д. П.	58
АНАЛІЗ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ СУЧАСНИХ ВНЗ УКРАЇНИ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ	

Мачушник О.Л.

асистент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Житомирського державного університету імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

**ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ**

Стресові ситуації як у побуті, так і на робочому місці постійно супроводжують кожну людину. Тому дедалі частішими стають напруженість у стосунках, або конфлікти. Економічна та політична ситуація у країні також може слугувати додатковим джерелом напруженості. Не маючи змоги самостійно вирішити свої проблеми, людина поспішає до фахівця. Через це роль психолога як рятувального бар'єра у сучасному суспільстві постійно зростає. Проте щоб вирішувати непрості питання та проблеми своїх клієнтів, психолог повинен бути професійно озброєним та відповідно підготовленим. Значну частину цього професійного багажу фахівець отримує у вузі, іншу – повинен зібрати особисто, покладаючись уже лише на свій розсуд. Тому роль пізнавальної активності при підготовці психологів є досить важливою. Підготовка психологічних кадрів вимагає ретельного та виваженого планування. У вітчизняній психологічній науці це питання розглядається у роботах О. Бондаренка, І. Булах, С. Васьківської, А. Вихруща, Ж. Вірної, П. Горностая, Т. Говорун, Л. Долинської, Ю. Ємельянова, С. Максименка, В. Панка, Н. Пов'якель, Ю. Приходько, М. Савчина, О. Саннікової, В. Семиченко, Т. Титаренко, Л. Уманець, О. Чебикіна, Н. Чепелевої, Т. Яценко та багатьох інших.

У ході професійної підготовки доцільно звернути увагу на розвиток пізнавальної активності, високий рівень якої допомагає людині знаходити відповіді на складні життєві питання. Для студента її достатній рівень розвитку слугуватиме загальною метою підготовки до майбутньої професійної діяльності. Активність є однією із основних характеристик особистості, вона полягає у здатності виступати джерелом змін у стосунках з оточуючим світом, тобто у здатності, можливості та бажанні ініціювати зміни.

Зважаючи на актуальність даної проблеми, ми зосередились на окремих особливостях пізнавальної активності студентів. Наше дослідження проводилось на базі Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та Житомирського державного університету імені Івана Франка. Ним було охоплено 300 майбутніх психологів. Попередньо за допомогою

анкетування було виділено дві групи студентів. До групи А віднесено студентів, які вважали свій професійний вибір правильним та виявляли бажання спробувати у ній свої сили, до групи Б – тих студентів, які або демонстрували негативне ставлення до професії психолога, або ж вагалися.

З метою вивчення можливості до саморозвитку та активності нами було запропоновано студентам оцінити себе за модифікованим варіантом анкети [1, с. 90]. Оцінювання відбувалося за наступною шкалою: 5 – якщо дане твердження повністю відповідає дійсності; 4 – швидше відповідає, ніж ні; 3 – і так, і ні; 2 – швидше не відповідає; 1 – не відповідає дійсності. При цьому, набрані ними 55-75 балів свідчать про активний розвиток; 36-54 – про відсутність наявної системи саморозвитку та про те, що орієнтація на розвиток дуже залежить від умов; 15-35 – про розвиток, що зупинився.

Підрахувавши отримані бали, ми виявили, що в цілому по вибірці активний розвиток притаманний 180 (56,6 %) студентам, система саморозвитку відсутня та наявна орієнтація на оточуючі умови у 138 (43,4 %) студентів. Зупинки у розвитку нами діагностовано не було.

По курсах результати з діагностики наступні (перша цифра стосується активного розвитку, друга – вказує на відсутність системи саморозвитку та наявну орієнтацію на оточуючі умови): I курс – 29 (65,9 %) та 15 (34,1 %) студентів, III – 43 (51,8 %) та 40 (48,2 %), V – 31 (58,5 %) та 22 (41,5 %) студентів відповідно. Як вказують дані, спостерігається деяке зниження кількості студентів, у яких діагностовано активний розвиток від курсу до курсу. Різниця між першим та п'ятим курсами склала 7,4 %. Ми визначили, що спад даного показника є найбільшим від першого до третього курсу (14,1 %), далі відбувається його деяке поступове підвищення від третього до п'ятого курсу (6,7 %). Аналогічно діагностуються зміни у відсутності системи саморозвитку та наявній

С. 22

орієнтації на оточуючі умови. Найбільші негативні зміни у показниках зафіксовані на рубежі третього курсу, що вказує на необхідність проведення

цілеспрямованої роботи по формуванню активності саме зі студентами першого та другого курсів з метою запобіганню зниження активності та ініціативності студентства. Позитивним, на нашу думку є те, що у жодного студента не виявилось зупинки у розвитку. Тому, долучивши можливості навчального процесу, видається можливим змінити ставлення студентів до навчання та до професії загалом.

Серед студентів групи А (ті, хто впевнений у своєму професійному виборі) активний розвиток виявлено у 126 осіб (64 %) та відсутність системи саморозвитку, наявність орієнтації на оточуючі умови у 71 (36 %). Серед студентів групи Б (ті, хто не впевнений у власному виборі професії) відповідно отримані показники: 54 (44,6 %) та 67 особи (55,4 %). Виявляючи показники студентів різних курсів, ми вияснили, що серед студентів групи А стосовно діагностики активного розвитку та відсутності системи саморозвитку і наявній орієнтації на оточуючі умови отримані наступні показники: I курс – 23 (67,6 %) та 11 (32,4 %) студентів, III – 33 (60 %) та 22 (40 %), V – 16 (66,7 %) та 22 (33,3 %) студентів відповідно. У групі Б отримані показники такі: I курс – 6 (60 %) та 4 (40 %), III – 10 (35,7 %) та 18 (64,3 %), V – 15 (51,7 %) та 14 (48,3 %) студентів відповідно.

Аналіз отриманих даних вказує на те, що і групі А, і в групі Б найбільший спад показників активного розвитку відбувається серед студентів третього курсу. Проте змінюються ці показники у групах нерівномірно. Так, у групі А з першого по третій курс спостерігається зменшення показника активного розвитку на 7,6 %, у групі Б він зменшується уже на 24,3 %. Деяке зростання показника можна спостерігати від третього до п'ятого курсу. У групі А його приріст складає 6,7 %, а у групі Б – 16 %. Загалом у групі А різниця показників між першим та п'ятим курсами незначна – лише 0,9 %, а у групі Б вона більш відчутна – 8,3 %. Визначаючи значимість відмінностей між групами А та Б за наявністю можливостей до саморозвитку та активності за t - критерієм Стьюдента, ми отримали значимий показник відмінностей між групами ($t = 3,921$, $p < 0,001$). Ймовірним видається те, що під час навчання у вузі студенти

стають дещо більш інертнішими у навчанні. Особливо це стає помітним до середини їхнього навчання у вузі.

Проведене дослідження дало змогу діагностувати відмінності в можливостях до саморозвитку та активності між студентами, що різняться орієнтацією на навчання та майбутню професійну діяльність. Так як у дослідженні не виявлено осіб, що зупинилися у своєму розвитку, то спеціально організоване навчання, на нашу думку, може пришвидшити пізнавальний та професійний розвиток студентів обох груп. Діагностоване зменшення показника активного розвитку від першого до третього курсу вказує на необхідність посилення уваги стосовно розвитку пізнавальної активності саме у студентів даних курсів. Основні перспективи нашого подальшого дослідження передбачають зосередження на врахуванні можливостей навчального процесу для розвитку професійної мотивації та пізнавальної активності майбутніх психологів.

Література:

1. Менеджмент в управленні школой: учеб. пособие для слуш. сист. ППК организаторов образования / [Т. И. Шамова, Н. В. Немова, К. Н. Ахлестин, и др.]; под ред. Т. И. Шамовой. – М.: Магистр, 1995. – 226 с.